

Republica Moldova

PARLAMENTUL

COD Nr. CP1163/1997
din 24.04.1997

CODUL FISCAL AL REPUBLICII MOLDOVA

Publicat : 18.09.1997 în MONITORUL OFICIAL Nr. 62 art. 522 Data intrării în vigoare

Parlamentul adoptă prezentul cod.

Titlul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Relațiile reglementate de prezentul cod

(1) Prin prezentul cod se stabilesc principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al organelor fiscale și al altor participanți la relațiile reglementate de legislația fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, precum și modul de contestare a acțiunilor organelor fiscale și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora.

(2) Prezentul cod reglementează relațiile ce țin de executarea obligațiilor fiscale în ce privește impozitele și taxele republicane (de stat), stabilind, de asemenea, principiile generale de determinare și percepere a impozitelor și taxelor locale.

(3) Noțiunile și prevederile prezentului cod se aplică în exclusivitate în limitele relațiilor fiscale și ale altor relații legate de acestea.

Articolul 2. Sistemul fiscal al Republicii Moldova

Sistemul fiscal al Republicii Moldova reprezintă totalitatea impozitelor și taxelor, a principiilor, formelor și metodelor de stabilire, modificare și anulare a acestora, prevăzute de prezentul cod, precum și totalitatea măsurilor ce asigură achitarea lor.

Articolul 3. Legislația fiscală

(1) Legislația fiscală se compune din prezentul cod și din alte acte legislative adoptate în conformitate cu acesta.

(2) Actele normative adoptate de către Guvern, Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat în baza și pentru executarea prezentului cod nu trebuie să contravină prevederilor lui sau să depășească limitele acestuia.

(3) În cazul în care prevederile prezentului cod diferă de prevederile altor acte legislative privind impozitarea și acordarea înlesnirilor fiscale, se aplică prevederile codului.

(4) În cazul apariției unor coliziuni între actele normative indicate la alin.(2) și alte acte normative ce rezultă din prezentul cod, se aplică dispozițiile codului.

(5) Impozitarea se efectuează în baza actelor legislației fiscale publicate în mod oficial, care sînt în vigoare la termenul stabilit pentru achitarea impozitelor și taxelor .

(6) Interpretarea (explicarea) prevederilor actelor legislației fiscale se efectuează de către organul care le-a adoptat, dacă actul respectiv nu prevede altceva. Orice interpretare (explicare) se publică în mod oficial.

Articolul 4. Acordurile (convențiile) internaționale privind evitarea dublei impuneri

Dacă un acord (o convenție) internațional(ă) privind evitarea dublei impuneri, la care Republica Moldova este parte și care este ratificat(ă) în modul stabilit, stipulează alte reguli și prevederi decît cele fixate în prezentul cod sau în alte acte ale legislației fiscale adoptate conform prezentului cod, se aplică regulile și prevederile acordului (convenției) internațional(e).

Articolul 5. Impozitele și taxele

(1) Impozitele și taxele, percepute în conformitate cu prezentul cod și cu alte acte ale legislației fiscale, reprezintă una din sursele veniturilor bugetului public național.

(2) Impozitul este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu ține de efectuarea unor acțiuni determinate și concrete de către organul împuternicit sau de către persoana cu funcții de răspundere a acestuia pentru sau în raport cu contribuabilul care a achitat această plată

(3) Taxa este o plată obligatorie cu titlu gratuit, care nu este impozit .

(4) Alte plăți efectuate în limitele relațiilor reglementate de legislația nefiscală nu fac parte din categoria plăților obligatorii denumite impozite și taxe.

(5) La stabilirea impozitelor și taxelor se determină:

a) subiecții impunerii;

b) obiectele impunerii;

c) cotele impozitelor și taxelor;

d) modul și termenele de achitare a impozitelor și taxelor;

e) facilitățile privind impozitele și taxele.

(6) La stabilirea impozitelor și taxelor pot fi prevăzute temeiurile care dau contribuabilului, conform prezentului cod, dreptul la obținerea unor facilități sub formă de cote reduse, deduceri și treceri în cont.

Articolul 6. Tipurile impozitelor și taxelor

(1) În Republica Moldova se percep impozite și taxe republicane (de stat) și locale.

(2) Sistemul impozitelor și taxelor republicane (de stat) include:

- a) impozitul pe venit;
- b) taxa pe valoarea adăugată;
- c) accizele;
- d) impozitul privat;
- e) taxa vamală;
- f) taxele percepute în fondul rutier.

(3) Sistemul impozitelor și taxelor locale include:

- a) impozitul funciar;
- b) impozitul pe bunurile imobiliare;
- c) impozitul pentru folosirea resurselor naturale;
- d) taxa pentru amenajarea teritoriului;
- e) taxa pentru dreptul de a organiza licitații locale și loterii;
- f) taxa hotelieră;
- g) taxa pentru amplasarea publicității (reclamei);
- h) taxa pentru dreptul de a aplica simbolică locală;
- i) taxa pentru amplasarea unităților comerciale;
- j) taxa de piață;
- k) taxa pentru parcare a autovehiculelor;
- l) taxa balneară;
- m) taxa de la posesorii de câini;
- n) taxa pentru dreptul de a efectua filmări cinematografice și TV;
- o) taxa pentru trecerea frontierei de stat;
- p) taxa pentru dreptul de a vinde în zona vamală;
- q) taxa pentru dreptul de a presta servicii la transportarea călătorilor.

(4) Impozitul pe venit, taxa pe valoarea adăugată și accizele reprezintă surse de regularizare a veniturilor sistemului bugetar.

(5) Relațiile legate de toate impozitele și taxele enumerate la alin.(1) și (2) se reglementează de prezentul cod, iar cele legate de taxa vamală - și de alte acte normative.

Articolul 7. Stabilirea, modificarea și anularea impozitelor și taxelor republicane (de stat) și locale

(1) Impozitele și taxele republicane (de stat) și locale se stabilesc, se modifică sau se anulează exclusiv prin modificarea și completarea prezentului cod.

(2) Pe parcursul anului fiscal (calendaristic), stabilirea de noi impozite și taxe republicane (de stat) și locale, în afară de cele prevăzute de prezentul cod, sau anularea ori modificarea impozitelor și taxelor în vigoare privind determinarea subiecților impunerii și a bazei impozabile, modificarea cotelor și aplicarea facilităților fiscale se permit numai concomitent cu modificarea corespunzătoare a bugetului de stat.

(3) Impozitele locale, lista și plafoanele taxelor locale se aprobă de către Parlament.

(4) Deciziile autorităților administrației publice - ale raioanelor, orașelor (municipiilor), satelor (comunelor), precum și ale altor unități administrativ-teritoriale instituite în condițiile legislației, - cu privire la punerea în aplicare, la modificarea, în limitele competenței lor, a cotelor, a modului și termenelor de achitare și la aplicarea facilităților se adoptă pe parcursul anului fiscal concomitent cu modificările corespunzătoare ale bugetelor locale.

Articolul 8. Drepturile și obligațiile contribuabilului

(1) Contribuabilul are dreptul:

a) să obțină pe gratis de la organele fiscale, la locul de evidență, informații despre impozitele și taxele în vigoare, precum și despre actele normative care reglementează modul și condițiile de achitare a acestora;

b) să se bucure de o atitudine corectă din partea organelor fiscale și a persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora;

c) să-și reprezinte interesele în organele fiscale personal sau prin intermediul reprezentantului său;

d) să beneficieze de facilitățile fiscale stabilite;

e) să obțină amânarea, eşalonarea, trecerea în cont a impozitelor în modul și în condițiile prevăzute de prezentul cod;

f) să prezinte organelor fiscale și persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora explicații referitoare la calcularea și achitarea impozitelor și taxelor;

g) să conteste, în modul stabilit, deciziile, acțiunile sau inacțiunea organelor fiscale și

ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora;

h) să beneficieze de alte drepturi stabilite de legislația fiscală.

(2) Contribuabilul este obligat:

a) să respecte modul stabilit de înregistrare (reînregistrare) de stat a agenților economici și de desfășurare a activității de întreprinzător;

b) să se pună la evidență la organul fiscal de la domiciliu sau la organul fiscal în raza căruia agentul economic își are sediul stabilit în documentele de constituire (înregistrare) și să-și primească certificatul de atribuire a codului fiscal, să prezinte informațiile inițiale (și să comunice modificările ulterioare) cu privire la domiciliu sau la sediul agentului economic, al subdiviziunilor sale structurale, la denumirea și sediul instituțiilor financiare în care sînt deschise conturi. Informațiile privind sediul filialelor (întreprinderilor fiică) se comunică, de asemenea, organului fiscal în raza căruia acestea își au sediul;

c) să țină evidența contabilă conform formelor și modului stabilit de legislație, să întocmească și să prezinte organelor fiscale dările de seamă fiscale (declarații fiscale, calcule și alte documente) prevăzute de legislație, să asigure integritatea documentelor de evidență contabilă în conformitate cu cerințele legislației;

d) să prezinte informații veridice despre veniturile rezultate din orice activitate de întreprinzător, precum și despre alte obiecte ale impunerii;

e) să verse la timp și integral la buget și în fondurile extrabugetare sumele calculate ale impozitelor și taxelor asigurînd exactitatea și veridicitatea calculelor prezentate;

f) în caz de control al respectării legislației fiscale să prezinte, la prima cerere, persoanelor cu funcții de răspundere ale organelor fiscale și ale altor organe investite cu funcții de control documentele contabile, dările de seamă, declarațiile fiscale, calculele și alte documente și informații privind desfășurarea activității de întreprinzător, calcularea și vărsarea la buget și în fondurile extrabugetare a impozitelor și taxelor și acordarea facilităților;

g) în caz de control al respectării legislației fiscale, să asigure persoanelor cu funcții de răspundere ale organelor fiscale și ale altor organe investite cu funcții de control accesul liber în spațiile de producție, în depozite, în localurile de comerț, în alte încăperi și locuri (cu excepția încăperilor utilizate exclusiv ca spațiu locativ) pentru inspectarea lor în scopul verificării autenticității datelor din documentele contabile din dările de seamă, din declarațiile fiscale, din calcule, precum și a verificării îndeplinirii obligațiilor față de buget și fondurile extrabugetare;

h) să asiste la efectuarea controlului privind respectarea legislației fiscale, să semneze actele privind rezultatul controlului, să dea explicații în scris sau oral;

i) în caz de calculare greșită și determinare incorectă de către organele fiscale a sumei impozitului, penalității, dobînzii sau amenzii, să dovedească acest lucru prin documente justificative;

j) să îndeplinească deciziile adoptate de organele fiscale și alte organe învestite cu funcții de control pe marginea rezultatelor controalelor efectuate, respectând cerințele legislației fiscale.

k) să îndeplinească alte obligații prevăzute de legislația fiscală.

(3) În caz de absență a conducătorului întreprinderii, obligațiile prevăzute la alin.(2) lit.f) și g) sînt îndeplinite de alte persoane cu funcții de răspundere, gestionare ale subiectului impunerii, în limitele competenței lor.

Articolul 9. Administrarea fiscală

Administrarea fiscală reprezintă activitatea organelor de stat împuternicite și responsabile de asigurarea colectării depline și la termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile și în fondurile extrabugetare, precum și de efectuarea acțiunilor de cercetare penală în caz de existență a unor circumstanțe ce atestă comiterea infracțiunilor fiscale.

Articolul 10. Drepturile, obligațiile și răspunderile organelor fiscale

(1) Drepturile și obligațiile organelor fiscale sînt reglementate de prezentul cod și de alte acte ale legislației fiscale.

(2) Organele fiscale sînt autorizate să atribuie coduri fiscale oricăror persoane.

(3) Actul de control documentar privind respectarea legislației fiscale întocmit de organul fiscal sau decizia adoptată în baza acestui act trebuie să descrie obiectiv, clar, laconic și exact încălcările depistate ale legislației fiscale și ale modului de evidență a veniturilor sau a altor obiecte ale impunerii. Referitor la fiecare încălcare fixată în actul de control sau în decizia adoptată în baza acestui act trebuie să fie expus clar conținutul încălcării cu referire la documentele contabile respective și la alte materiale, indicîndu-se, totodată, care legi sau alte acte normative emise în baza lor au fost încălcate.

(4) Organele fiscale și persoanele cu funcții de răspundere ale acestora sînt obligate să păstreze secretul comercial și secretul datelor privind contribuabilul, să îndeplinească celelalte obligații prevăzute de legislație.

(5) Organele fiscale și persoanele cu funcții de răspundere ale acestora care nu-și îndeplinesc corespunzător obligațiile poartă răspundere în conformitate cu legislația.

Articolul 11. Apărarea drepturilor și intereselor contribuabilului

(1) Apărarea drepturilor și intereselor contribuabilului se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod și de alte acte ale legislației. Toate îndoielile apărute la aplicarea legislației fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului.

(2) Pagubele pricinuite contribuabilului ca urmare a îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor de către organul fiscal și persoanele cu funcții de răspundere ale acestuia se recuperează conform deciziei Serviciului Fiscal de Stat sau a instanței de judecată.

(3) .Organele fiscale restituie contribuabilului suma supraplății și dobânda calculată la această sumă (inclusiv mijloacele decontate ilicit de pe conturile contribuabilului conform dispozițiilor organelor fiscale), în modul stabilit la art.1 alin.(2). din Legea cu privire la administrarea impozitului pe venit și pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal.

Titlul II

IMPOZITUL PE VENIT

Capitolul 1

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 12. Noțiuni generale

(1) Următoarele noțiuni privind contribuabilii se aplică în scopul impozitării, fără modificarea statutului juridic al persoanelor juridice și fizice prevăzut de legislația în vigoare:

1) Persoană - orice persoană juridică sau fizică.

2) Contribuabil - orice persoană cu venit impozabil.

3) Rezident:

a) orice. persoană fizică care corespunde uneia din cerințele de mai-jos:

- are domiciliu permanent în Republica Moldova;

- se află în Republica Moldova cel puțin 183 de zile pe parcursul anului fiscal;

- este o persoană cu funcții de răspundere a Republicii Moldova aflată pe parcursul anului fiscal în exercițiul funcțiunii peste hotare;

b) orice persoană juridică sau întreprindere individuală, sau gospodărie țărănească (de fermier), a cărei activitate de întreprinzător este organizată sau gestionată în Republica Moldova ori locul de bază, al desfășurării acestei activități este Republica Moldova.

4) Persoană juridică:

a) orice întreprindere, instituție, organizație din Republica Moldova care desfășoară o activitate de întreprinzător, cu excepția întreprinderilor individuale și a gospodăriilor țărănești (de fermier);

b) nerezidentul care are o prezență economică substanțială pe teritoriul Republicii Moldova.

5) .Întreprindere individuală - întreprindere care se află în proprietatea persoanei fizice sau a membrilor unei familii.

6). Gospodărie țărănească (de fermier) - formă primară de organizare a muncii în agricultură, bazată pe proprietatea privată asupra pământului sau pe arenda pământului și pe utilizarea mijloacelor de producție de către membrii unei familii în vederea producerii și prelucrării materiei prime agricole, în scop de consum personal sau de afaceri, în conformitate cu legislația.

7) Societate - orice organizație care desfășoară activitate de întreprinzător pe bază de parteneriat și se constituie în conformitate cu legislația, care:

a) are nu mai mult de 20 de membri rezidenți sau persoane care, în cazul decesului membrilor societății, administrează averea celor decedați;

b) corespunde cerințelor repartizării proporționale între proprietarii capitalului a veniturilor și pierderilor, conform instrucțiunilor emise de Ministerul Finanțelor.

8) Acționar - orice persoană proprietar al unei sau a mai multe acțiuni ale societății pe acțiuni.

9) Asociat - orice persoană care posedă o cotă-parte în capitalul unei persoane juridice.

10) Persoană interdependentă - membru al familiei contribuabilului sau agent economic care controlează contribuabilul, este controlat de contribuabil sau se află împreună cu acesta sub controlul unui terț. În înțelesul prezentului titlu:

a) familia contribuabilului include soția (soțul) contribuabilului, orice ascendent sau descendent direct (părinții sau copiii, inclusiv înfietorii și înfiații) al contribuabilului sau al soției (soțului) acestuia. precum și soția (soțul) oricărui ascendent sau descendent direct al contribuabilului sau al soției (soțului) acestuia;

b) prin control se înțelege posesia (directă sau prin una ori mai multe persoane interdependente). a 50% sau mai mult din capitalul sau din drepturile de vot ale unui agent economic. În acest caz, persoana fizică este considerată posesor al tuturor cotelor de participare în capital, cote ce aparțin în mod direct sau indirect membrilor familiei sale.

(2) Noțiuni privind sursele de venit:

1) Activitate de întreprinzător, afacere (business) - orice activitate desfășurată de contribuabil, având ca scop obținerea venitului.

2) Royalty - venit obținut de pe urma dării în folosință a proprietății nemateriale sau din dreptul de folosință a acesteia, precum și din dreptul de exploatare a resurselor naturale în Republica Moldova.

3) Anuități - plăți regulate ale sumelor de asigurare, ale pensiilor sau indemnizațiilor.

4) Dividend - orice plată. efectuată de către o persoană juridică - în folosul unui acționar (asociat) al acestei persoane juridice, în conformitate cu cota sa de participare, cu excepția dividendelor sub formă de acțiuni, prevăzute la art.56 alin.(2), și a plăților efectuate în cazul lichidării complete a agentului economic, conform art .57 alin.(2). Este

sau nu o plată dividend se stabilește indiferent de faptul dacă persoana juridică a avut sau nu venit în anul fiscal în curs sau în anii precedenți.

5) Venit din investiții - venit obținut din investițiile de capital și din investițiile în activele financiare, dacă participarea contribuabilului la organizarea acestei activități nu este regulată, permanentă și substanțială.

(3) Alte noțiuni:

1) Distribuire - efectuarea plăților de către un agent economic în folosul unuia sau mai multor proprietari care au dreptul la încasarea acestor plăți.

2) Deducere - sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform cap.3, art.21 alin.(2), art .36, art .50 alin.(2) și (3), art.66.

3) Scutire - sumă care, la calcularea venitului impozabil, se scade din venitul brut al contribuabilului conform art.33, 34 și 35.

4) Trecere în cont - sumă scăzută din impozitul care urmează a fi achitat în conformitate cu prevederile cap. 12 și 13.

5) Opțiun - condiție care prevede dreptul la alegere.

6) Discont - reducere din prețul mărfii, valutei.

7) Contract future - tip de tranzacție încheiată la bursa de valori sau la bursa de mărfuri.

8) Organizație necomercială - persoană juridică a cărei activitate nu are ca scop obținerea venitului și care nu distribuie venitul obținut între fondatori, membri și participanți.

Articolul 13. Subiecții impunerii

(1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele juridice și fizice care obțin pe parcursul anului fiscal venit din orice surse aflate în Republica Moldova, precum și persoanele juridice și fizice rezidente care obțin venit investițional și financiar din surse aflate în afara Republicii Moldova.

(2) Subiecții impunerii sînt obligați să declare venitul brut obținut din toate sursele.

Articolul 14. Obiectul impunerii

(1) Obiect al impunerii este venitul brut (inclusiv facilitățile) obținut din toate sursele de către orice persoană juridică sau fizică, exceptînd deducerile și scutiunile la care are dreptul această persoană.

(2) Sursele de venit sînt stabilite în cap.2 și 11.

Articolul 15. Cotele de impozit

Suma totală a impozitului pe venit se determină:

a) pentru persoanele fizice, precum și pentru gospodăriile țărănești (de fermier), întreprinderile agricole, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare:

- în mărime de 20% din venitul anual impozabil de până la 10800 lei

- în mărime de 32% din venitul anual impozabil ce depășește suma de 10800 lei;

b) pentru persoanele juridice neincluse la lit a) - în mărime de 32% din venitul impozabil.

Articolul 16. Trecerea în cont a impozitelor

Contribuabilii au dreptul să treacă în cont impozitele în conformitate cu cap.12 și 13.

Articolul 17. Impozitarea veniturii proprietarului decedat

(1) Venitul proprietarului decedat se consideră venit al persoanei fizice și se impozitează ca atare, cu excepția cazurilor prevăzute la alin (2) lit.b).

(2) În cazul decesului unei persoane, rezidente la momentul decesului:

a) venitul proprietarului (inclusiv venitul din averea rămasă după decesul acestuia) se consideră venit al unei singure persoane fizice, aplicându-se art.15 lit.a) pentru anul fiscal în care a avut loc decesul;

b) suma totală a impozitului pe venit pentru anii fiscali ulteriori se determină conform cotei de 32% din venitul impozabil, scutirile nefiind permise.

Capitolul 2

COMPOZIȚIA VENITULUI

Articolul 18. Sursele de venit impozabile

În venitul brut se includ toate tipurile de venit, inclusiv:

a) venitul provenit din activitatea de întreprinzător, din activitatea profesională sau din alte activități similare;

b) venitul provenit din activitatea societăților și fondurilor de investiții, conform prevederilor cap.9;

c) plățile pentru munca efectuată și serviciile prestate (inclusiv salariile), facilitățile acordate de patron, onorariile, comisioanele, primele și alte retribuții similare;

d) venitul din chirie (arendă);

e) creșterea de capital definită la art. 37 alin (7);

f) creșterea de capital peste pierderile de capital, neluată în considerare în alte tipuri de venit;

g) venitul obținut sub formă de dobândă;

h) royalty

i) anuitățile, cu excepția pensiilor și indemnizațiilor primite de la bugetul asigurărilor sociale de stat sau în baza acordurilor (convențiilor) interstatale

j) venitul rezultat din neachitarea datoriei de către agentul economic, cu excepția cazurilor când formarea acestei datorii este o urmare a insolvenței contribuabilului;

k) dotațiile de stat, primele și premiile care nu sînt specificate ca neimpozabile în legile prin care se stabilesc aceste plăți;

l) sumele obținute de pe urma acordului (convenției) de neangajare în activitatea de concurență;

m) dividendele obținute de la un agent economic nerezident.

Articolul 19. Facilități acordate de patron

Facilitățile impozabile acordate de patron includ:

a) plățile acordate salariatului de către patron pentru recuperarea cheltuielilor personale;

b) anularea de către patron a datoriei salariatului;

c) suma plătită suplimentar de patron la orice plată a salariatului pentru locuința acordată de către patron;

d) depășirea ratei curente a dobînzii determinate în conformitate cu art. 1 alin. (5) din Legea cu privire la administrarea impozitului pe venit și pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului Fiscal, - față de rata dobînzii calculate pentru împrumuturile acordate de către patron salariatului;

e) cheltuielile patronului pentru punerea automobilului la dispoziția salariatului în scopuri personale:

- în cazul în care automobilul este proprietatea patronului - 0,006% din costul automobilului pentru fiecare zi de folosință;

- în cazul în care automobilul nu este proprietatea patronului - cheltuielile suportate de patron pentru obținerea dreptului de folosire a automobilului pentru fiecare zi de folosință;

f) vărsămintele în fondurile de pensii, cu excepția celor efectuate în fondurile de pensii calificate, prevăzute la art.64 alin.(1), art.65 și 69.

Articolul 20. Sursele de venit neimpozabile

În venitul brut nu se includ următoarele tipuri de venit:

a) sumele de asigurare primite în caz de deces al persoanei asigurate în baza contractului de asigurare de viață;

b) despăgubirile primite pentru repararea daunelor în caz de vătămare a sănătății, inclusiv în caz de invaliditate;

c) plățile, precum și alte forme de compensații acordate în caz de boală, de traumatisme, sau în alte cazuri de incapacitate temporară de muncă, conform contractelor de asigurare de sănătate;

d) compensarea cheltuielilor angajaților legate de îndeplinirea obligațiilor de serviciu, în limitele și modul stabilite de Guvern;

e) bursele elevilor, studenților și doctoranzilor de la instituțiile de învățământ de stat sau private, cu excepția retribuiției pentru activitatea didactică sau de cercetare;

f) pensiile alimentare și indemnizațiile pentru copii;

g) indemnizațiile de concediere stabilite conform legislației;

h) compensațiile nominative plătite păturilor insuficient asigurate, social vulnerabile ale populației;

i) averea primită ca donație sau ca moștenire;

j) dividendele, cu excepția celor primite de la agenții economici nerezidenți;

k) ajutoarele primite din partea organizațiilor filantropice;

l) contribuțiile la capitalul unui agent economic, prevăzute la art.55;

m) veniturile personalului misiunilor diplomatice ale statelor străine, prevăzute la art.54;

n) sumele pe care le primesc donatorii de sânge de la instituțiile medicale de stat;

o) câștigurile de la loterii.

Articolul 21. Reguli speciale referitoare la venit

(1) Venitul brut obținut sub formă nemonetary se evaluează la prețuri de piață în modul stabilit de Guvern.

(2) În cazul acordării anuităților, partea oricărei anuități care este inclusă în venitul anual se deduce la calcularea venitului impozabil. Deducerea este egală cu suma vărsată de contribuabil în fondul de pensii nestatal calificat, - sumă nededusă din venitul lui brut conform art.66 alin.(2), - și împărțită la numărul de ani presupuși pentru efectuarea plăților

din momentul în care a început plata anuităților.

(3) În cazul efectuării operațiunilor în valută străină:

1) La calcularea venitului impozabil, venitul brut și alte încasări, precum și cheltuielile suportate în valută străină se recalculează în lei moldovenești la cursul de schimb al Băncii Naționale a Moldovei la data tranzacției. Pentru unele grupuri de operațiuni, Ministerul Finanțelor poate stabili un curs de schimb mediu.

2) Orice datorie atât a contribuabilului, cât și față de contribuabil, a cărei sumă de bază (fără dobândă) este exprimată în valută străină, se recalculează conform prețurilor de piață și se consideră ca fiind vîndută de către contribuabil în ultima zi a anului fiscal la prețul ei de piață la acea dată.

3) Orice venit sau pierdere de pe urma vînzării presupuse a datoriei, conform pct.2), se consideră venit obținut sau pierdere suportată în ultima zi a anului fiscal, iar baza valorică a acestei datorii a contribuabilului sau față de contribuabil devine valoarea ei de piață.

4) Operațiunile în care intervin obligații de plată în valută străină se referă la:

a) cheltuielile care urmează să fie efectuate sau venitul care urmează să fie obținut în urma calculelor;

b) contractele futures, opțiunile și alte operațiuni financiare similare.

5) Modul de calculare a obligațiilor fiscale se stabilește de către Guvern.

Articolul 22. Nerecunoașterea venitului în cazul înlocuirii forțate a proprietății

(1) Nu se recunoaște venitul la înlocuirea proprietății cu o proprietate de același tip în cazul înlocuirii ei forțate, inclusiv al pierderii involuntare.

(2) În cazul nerecunoașterii venitului în conformitate cu alin.(1), baza valorică a proprietății de înlocuire se consideră bază valorică ajustată a proprietății înlocuite.

(3) Proprietatea se consideră înlocuită în mod forțat, inclusiv în cazul pierderii involuntare, dacă ea este parțial sau total distrusă, furată, sechestrată sau destinată demolării ori dacă contribuabilul este forțat într-un oarecare alt mod să-și abandoneze proprietatea din cauza pericolului sau iminenței uneia din acțiunile sau evenimentele menționate mai sus.

(4) Proprietatea de înlocuire se consideră de același tip atunci când ea are aceleași însușiri sau este de aceeași natură ca și proprietatea înlocuită (indiferent de faptul dacă este sau nu o proprietate de același nivel sau calitate).

(5) Perioada de înlocuire este perioada care expiră în anul fiscal următor celui în care s-a produs înlocuirea.

Capitolul 3

DEDUCERI

Articolul 23. Regula generală

Nu se permite deducerea cheltuielilor personale și familiale, cu excepția cazurilor pentru care prezentul titlu prevede un alt mod de reglementare.

Articolul 24. Deducerea cheltuielilor aferente activității de întreprinzător

(1) Se permite deducerea cheltuielilor ordinare și necesare, achitate sau suportate de contribuabil pe parcursul anului fiscal, exclusiv în cadrul activității de întreprinzător.

(2) În cazul în care cheltuielile suportate de contribuabil cuprind cheltuielile aferente activității de întreprinzător și cheltuielile personale, deducerea se permite numai atunci când cheltuielile aferente activității de întreprinzător le depășesc pe cele personale și numai pentru acea parte a cheltuielilor care se referă nemijlocit la desfășurarea activității de întreprinzător.

(3) Deducerea cheltuielilor de delegații, de reprezentanță, de asigurare a persoanelor juridice se permite în limitele stabilite de Guvern.

(4) Nu se permite deducerea sumelor plătite la procurarea terenurilor.

(5) Nu se permite deducerea sumelor plătite la procurarea proprietății pe care se calculează uzura (amortizarea) și față de care se aplică prevederile art.26, 28 și 29 sau la procurarea mijloacelor fixe cu un termen de exploatare mai mare de un an.

(6) Nu se permite deducerea compensațiilor, remunerațiilor, dobânzilor, plății pentru închirieri de bunuri și altor cheltuieli efectuate în interesul unui membru al familiei contribuabilului, al unei persoane cu funcție de răspundere sau al unui conducător de agent economic, al unui membru al societății sau al altei persoane interdependente, dacă nu există justificarea plății unei astfel de sume.

(7) Nu se permite deducerea pierderilor în urma vânzării sau schimbului proprietății, efectuate, în mod direct sau mijlocit, între persoanele interdependente.

(8) Nu se permite deducerea cheltuielilor legate de procurarea, administrarea sau întreținerea oricărei proprietăți, venitul de pe urma căreia este scutit de impozit.

(9) Nu se permite deducerea cheltuielilor dacă contribuabilul nu poate confirma documentar că aceste cheltuieli au fost suportate într-un anumit quantum și în modul stabilit de Guvern.

Articolul 25. Deducerea dobânzilor

(1) Deducerea dobânzilor se permite în conformitate cu art.24.

(2) Deducerea dobânzilor plătite sau calculate de către o persoană juridică poate fi limitată în cazul în care organele Serviciului Fiscal de Stat au stabilit că acționarii (asociații) acestei persoane juridice sînt în majoritatea lor cetățeni străini sau persoane scutite de la

plata impozitului și că o mare parte a capitalului persoanei juridice se finanțează, direct sau indirect, prin împrumuturi sau credite acordate de acționari (asociați).

(3) În cazul emisiunii unor titluri de creanță după 1 ianuarie 1998, partea discountului inițial, în raport cu titlul de creanță care este permis emitentului ca deducere a dobânzii, va fi echivalentă cu partea acestui discount repartizat proporțional în anul fiscal.

Articolul 26. Deducerea uzurii calculate

(1) Mărimea deducerii uzurii calculate a proprietății se determină în conformitate cu prezentul articol și cu art.27.

(2) Proprietatea pe care se calculează uzura este proprietatea materială folosită în activitatea de întreprinzător, a cărei valoare scade prezumtiv ca urmare a uzurii fizice și morale și a cărei perioadă de exploatare este mai mare de un an, iar valoarea ei depășește suma de 1000 lei.

(3) Mărimea deducerii uzurii calculate în anul fiscal pentru o categorie sau alta de proprietate se determină prin aplicarea la valoarea reziduală a mijloacelor fixe referitoare la orice categorie de proprietate (la sfârșitul anului fiscal) a normei uzurii corespunzătoare prevăzute la alin.(6). Valoarea de bilanț a mijloacelor fixe referitoare la categoria respectivă de proprietate se reduce la începutul anului cu mărimea permisă de deducere pentru categoria respectivă de proprietate în anul precedent.

(4) Întreaga proprietate a contribuabilului trebuie să fie raportată la una din categoriile de proprietate, în ordinea stabilită de Guvern.

(5) Se stabilește următoarea ordine de evidență a proprietății pe categorii:

a) pentru proprietatea raportată la categoria I, calcularea uzurii se face pentru fiecare obiect, pe conturi corespunzătoare;

b) proprietatea raportată la alte categorii se include în grupuri separate, în conformitate cu instrucțiunile emise de Ministerul Finanțelor.

(6) La fiecare categorie de proprietate se aplică următoarele norme de uzură:

Categoria de proprietate	Norma de uzură, %
I	3
II	5
III	10
IV	20
V	30

(7) Se permite deducerea uzurii calculate ce ține de întreținerea autoturismului, valoarea căruia nu depășește 100 mii lei.

Articolul 27. Valoarea de bilanț a mijloacelor fixe

(1) Valoarea de bilanț majorată a mijloacelor fixe - proprietate procurată include prețul lor de cumpărare, precum și toate cheltuielile aferente procurării, transportării, asamblării și asigurării. Valoarea de bilanț majorată a mijloacelor fixe - proprietate creată cu forțe proprii include toate impozitele, taxele, cheltuielile și plata dobânzilor aferente acestor mijloace fixe pentru întreaga perioadă de pînă la punerea lor în exploatare.

(2) În cazul în care, pe parcursul anului fiscal, proprietatea aflată la contul mijloacelor fixe a fost vîndută, valoarea ei de bilanț se micșorează cu suma obținută de pe urma vînzării. Dacă această vînzare creează un sold negativ în contul mijloacelor fixe, o mărime egală cu acest sold negativ se include în venit, iar soldul de pe contul mijloacelor fixe se egalează cu zero.

(3) Includerea inițială a mijloacelor fixe pe contul de bilanț se face la momentul punerii lor în exploatare.

(4) Valoarea inițială a unei proprietăți aflate în posesia contribuabilului la data de 1 ianuarie 1998 va fi baza ei valorică, determinată conform art.38 alin.(1) și (2), la această dată. În acest caz, calculele uzurii și toate celelalte ajustări ale valorii pentru perioadele precedente se efectuează în conformitate cu legislația în vigoare în perioada respectivă.

(5) Dacă la sfîrșitul anului fiscal pe contul mijloacelor fixe nu se află nici o proprietate sau suma rămasă pe cont este mai mică de 1000 lei, după efectuarea ajustărilor specificate la alin.(1) și (2) ale prezentului articol și la art.26 alin.(3), valoarea restantă urmează a fi dedusă.

(6) Se permite deducerea cheltuielilor legate de investigații și cercetări științifice, achitate sau suportate pe parcursul anului fiscal în calitate de cheltuieli curente.

(7) Prevederile alin.(6) nu se aplică față de terenuri sau alte bunuri supuse uzurii, precum și față de orice alte cheltuieli achitate sau suportate în scopul descoperirii sau precizării locului de amplasare a resurselor naturale, determinării cantității și calității lor.

(8) Deducerea cheltuielilor pentru întreținerea, reparația și recondiționarea proprietății se efectuează în felul următor:

1) Dacă cheltuielile de pe contul mijloacelor fixe, suportate pe parcursul anului fiscal pentru întreținerea, reparația și recondiționarea proprietății, nu depășesc 5% din valoarea lor de bilanț (determinată fără a lua în considerare schimbările de pe parcursul anului fiscal respectiv), cheltuielile în cauză vor fi permise spre deducere în anul respectiv.

2) Dacă cheltuielile indicate la pct.1) depășesc 5% din valoarea de bilanț a mijloacelor fixe, mărimea acestui surplus se consideră drept cheltuieli pentru recondiționare și se ia în evidență pe contul mijloacelor fixe.

Articolul 28. Deducerea amortizării proprietății nemateriale

Se permite deducerea amortizării fiecărei unități de proprietate nematerială

amortizabilă (brevete de invenție, drepturi de autor, desene și modele industriale, contracte, drepturi speciale etc.) cu termen de exploatare limitat, calculînd perioada ei de exploatare prin aplicarea metodei liniare.

Articolul 29. Deducerea cheltuielilor legate de extracția resurselor naturale irecuperabile

(1) Deducerea cheltuielilor legate de extracția resurselor naturale irecuperabile se permite în conformitate cu art.24 alin.(1).

(2) Cheltuielile legate de explorarea și exploatarea resurselor naturale, precum și plățile aferente ale dobînzii se reflectă pe contul mijloacelor fixe.

(3) Mărimea deducerii cheltuielilor legate de extracția resurselor naturale se determină prin înmulțirea valorii de bilanț a mijloacelor fixe cu rezultatul obținut de la împărțirea volumului extracției pe parcursul anului fiscal la volumul prognozat total al extracției pentru zăcămintul dat (în expresie naturală).

Articolul 30. Restricțiile privind deducerea impozitelor și amenzilor

(1) Nu se permite deducerea impozitului pe venit, instituit în prezentul titlu, a penalităților și a amenzilor aferente lui, cu toate că, potrivit art.24, se permite deducerea cheltuielilor aferente activității de întreprinzător.

(2) Nu se permite deducerea impozitelor achitate în numele unei persoane, alta decît contribuabilul.

Articolul 31. Deducerea datoriilor compromise

(1) Se permite deducerea oricărei datorii care, pe parcursul anului fiscal, își pierde valoarea și devine nerambursabilă dacă această datorie s-a format în cadrul activității de întreprinzător. Mărimea deducerii pentru orice datorie compromisă se determină, conform art.38 alin.(4), pentru pierderile rezultate din vînzarea proprietății.

(2) Nu se permite deducerea defalcărilor în fondurile de rezervă, cu excepția defalcărilor în fondurile de risc, efectuate conform alin.(3).

(3) Conform Regulamentului cu privire la clasificarea creditelor și rezervarea mijloacelor în fondul de risc, aprobat de Banca Națională a Moldovei, instituțiile financiare au dreptul de a deduce sumele defalcărilor în fondul de risc pentru acoperirea datoriilor compromise. Dacă la sfîrșitul anului fiscal volumul fondului de risc este mai mic decît la începutul anului, diferența se include în venitul brut al instituției financiare.

Articolul 32. Reportarea pierderilor în viitor

(1) Dacă, pe parcursul anului fiscal, cheltuielile aferente activității de întreprinzător depășesc venitul brut al contribuabilului în anul curent, suma pierderilor rezultate din această activitate va fi reportată eşalonat pe următorii trei ani.

(2) Suma reportată pe unul din anii fiscali următori celui în care s-au înregistrat pierderile este egală cu suma totală a pierderilor, redusă cu suma totală permisă spre deducere în fiecare din următorii doi ani.

(3) Dacă contribuabilul a suportat pierderi pe parcursul a mai mult de un an, prevederile prezentului articol se aplică față de aceste pierderi în ordinea în care au apărut.

Capitolul 4

SCUTIRI ȘI ALTE DEDUCERI

Articolul 33. Scutiri personale

(1) Fiecare contribuabil (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire personală în sumă de 2100 lei pe an.

(2) Suma scutirii personale, stabilită la alin.(1), va constitui 10000 lei pe an pentru orice persoană care:

a) s-a îmbolnăvit și a suferit de boala actinică provocată de consecințele avariei de la C.A.E. Cernobîl;

b) este invalid și s-a stabilit că invaliditatea sa este în legătură cauzală cu avaria de la C.A.E. Cernobîl;

c) este părintele sau soția (soțul) unui participant căzut sau dat dispărut în acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova;

d) este invalid ca urmare a participării la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova;

e) este invalid de război, invalid din copilărie, invalid de gradul I și II sau pensionar - victimă a represiunilor politice, ulterior reabilitată.

Articolul 34. Scutiri acordate soției (soțului)

Persoana fizică rezidentă aflată în relații de căsătorie pe parcursul întregului an fiscal și care își întreține soția (soțul) are dreptul la o scutire suplimentară în sumă de 2100 lei anual dacă soției (soțului) nu i s-a acordat o scutire personală conform art.33.

Articolul 35. Scutiri pentru persoanele întreținute

(1) Contribuabilul (persoană fizică rezidentă) are dreptul la o scutire în sumă de 120 lei anual pentru fiecare persoană întreținută.

(2) În înțelesul prezentului titlu, persoană întreținută este persoana care întrunește toate cerințele de mai jos:

a) este un ascendent sau descendent al contribuabilului sau al soției (soțului) contribuabilului (părinții sau copiii, inclusiv înfietorii și înfiații);

b) locuiește împreună cu contribuabilul sau nu locuiește cu acesta, dar își face studiile la secția cu frecvență a unei instituții de învățământ mai mult de 5 luni pe parcursul anului fiscal;

c) este întreținută de contribuabil;

d) are un venit ce nu depășește suma de 1000 lei anual.

Articolul 36. Alte deduceri

(1) Contribuabilul rezident are dreptul la deducerea oricăror donații făcute de el în scopuri filantropice pe parcursul anului fiscal, cu condiția ca acestea să nu fie mai mici de 2% și mai mari de 7% din venitul impozabil. Totodată, venitul impozabil al contribuabilului se determină fără a se lua în considerare scutirile care i se acordă conform prezentului capitol.

(2) Donațiile în scopuri filantropice reprezintă daruri și donații în favoarea organizațiilor incluse în lista organizațiilor scutite de impozit conform art.52 alin.(1) lit.a) și b).

(3) Donațiile în scopuri filantropice vor fi deduse numai în cazul în care ele pot fi confirmate în modul stabilit de Guvern.

(4) Se permite deducerea cheltuielilor de investiții ce țin de:

a) cheltuielile ordinare și necesare, achitate sau suportate pe parcursul anului fiscal în scopul obținerii venitului din investiții;

b) dobânzile pe datoriile neasigurate cu locuința sau automobilul contribuabilului, cu condiția ca dobânda să nu depășească suma venitului din investiții, adică suma dobânzii sau chiria (arenda), sau royalty, sau creșterea de capital ca urmare a vânzării proprietății (obținute din activități, altele decât activitatea de întreprinzător).

Capitolul 5

CREȘTEREA ȘI PIERDERILE DE CAPITAL

Articolul 37. Recunoașterea și determinarea creșterii și pierderilor de capital

(1) Suma creșterii sau pierderilor de capital, provenită din vânzare, schimb sau din altă formă de înstrăinare (scoatere din uz) a activelor de capital, se recunoaște în volumul ei deplin, cu excepția cazurilor pentru care prezentul titlu prevede altceva.

(2) Active de capital sînt:

a) acțiunile și alte titluri de proprietate în activitatea de întreprinzător;

b) titlurile de creanță;

c) proprietatea privată nefolosită în activitatea de întreprinzător, care este vîndută la

un preț ce depășește baza ei valorică ajustată;

d) terenurile;

e) opțiunea la procurarea sau vânzarea activelor de capital.

(3) Dreptul de a obține venituri din activele de capital pe parcursul unei perioade ce depășește 10 ani se consideră active de capital, dacă este tratat separat.

(4) Suma încasată ca urmare a vânzării, schimbului sau altui mod de înstrăinare (scoatere din uz) a activelor de capital este egală cu suma mijloacelor bănești și valoarea evaluată la prețul de piață a activelor de capital obținute sub formă nebănească.

(5) Mărimea creșterii de capital provenită din vânzare, schimb sau din altă formă de înstrăinare (scoatere din uz) a activelor de capital este egală cu excedentul sumei încasate în raport cu baza valorică a acestor active.

(6) Mărimea pierderilor de capital suportate în urma vânzării, schimbului sau altei forme de înstrăinare (scoatere din uz) a activelor de capital este egală cu excedentul bazei valorice a acestor active în raport cu venitul obținut.

(7) Suma creșterii de capital în anul fiscal este egală cu 50% din suma excedentară a creșterii de capital recunoscute peste nivelul oricăror pierderi de capital suportate pe parcursul anului fiscal.

Articolul 38. Noțiuni referitoare la activele de capital

(1) Bază valorică a activelor de capital înseamnă:

a) valoarea activelor de capital procurate sau create de contribuabil;

b) baza valorică ajustată a activelor de capital:

- pentru persoana care transmite activele de capital contribuabilului; sau

- pentru activele de capital înlocuite cu active noi.

(2) Baza valorică ajustată a activelor de capital se majorează (sau se reduce), în mod corespunzător, cu mărimea compensației acordate (sau primite) de către contribuabil.

(3) Baza valorică a tuturor activelor de capital nesupuse uzurii, aflate în posesia contribuabilului la data de 1 ianuarie 1998, nu trebuie să fie mai mică decât valoarea lor la acea dată. La dorința contribuabilului, această valoare poate fi determinată ca bază valorică ajustată a activelor de capital, înmulțită la coeficientul corespunzător anului procurării lor, aprobat de către Guvern.

(4) Bază valorică ajustată a activelor de capital reprezintă baza valorică a activelor de capital:

a) redusă cu mărimea uzurii, epuizării sau altor modificări ale valorii activelor de capital, care se anulează de pe contul mijloacelor fixe;

b) majorată cu valoarea recondiționărilor și altor modificări ale valorii activelor de capital, care se acumulează pe contul mijloacelor fixe.

(5) Reducerile și majorările bazei valorice a activelor de capital care au avut loc pînă la 1 ianuarie 1998 se efectuează conform actelor normative în vigoare pînă la acea dată.

Articolul 39. Restricțiile privind deducerea pierderilor de capital

(1) Contribuabilului (persoană fizică sau juridică), deducerea pierderilor de capital i se permite numai în limitele creșterii de capital.

(2) Pierderile de capital a căror deducere nu este permisă, conform alin.(1), în anul fiscal respectiv sînt considerate ca pierderi de capital suportate în anul următor.

(3) Restricțiile privind deducerea pierderilor de capital prevăzute la alin.(1) nu se aplică persoanei fizice pentru anul fiscal în care a decedat.

Articolul 40. Redistribuirea (transmiterea) proprietății între soți

(1) Creșterea sau pierderile de capital nu se recunosc în cazul redistribuirii (transmiterii) proprietății:

a) între soți; sau

b) între foștii soți, dacă o astfel de redistribuire (transmitere) rezultă din necesitatea împărțirii proprietății comune în caz de divorț.

(2) Baza valorică a proprietății indicate la alin.(1), pentru beneficiar, reprezintă baza valorică ajustată a proprietății persoanei care o transmite.

Articolul 41. Facilități la vînzarea locuinței de bază

(1) La vînzarea, schimbul sau alte forme de înstrăinarea în alt mod locuinței de bază a contribuabilului, creșterea capitalului se recunoaște cu excepțiile prevăzute la alin.(3).

(2) În înțelesul prezentului titlu, se consideră locuință de bază a contribuabilului locuința care s-a aflat în posesia lui în decurs de 3 ani, perioadă care expiră la data înstrăinării acestei locuințe, și care i-a servit pe tot parcursul acestei perioade drept domiciliu de bază.

(3) Mărimea creșterii de capital, supusă impunerii, pentru orice locuință se micșorează cu suma de 10000 lei pentru fiecare din anii ce urmează după anul 1997, pe parcursul căruia (sau cărora) contribuabilul a fost posesorul acestei proprietăți și a folosit-o ca locuință de bază.

(4) Nu se permite deducerea pierderilor de pe urma vînzării sau schimbului proprietății care a servit ca locuință de bază.

Articolul 42. Donațiile

(1) Persoana care face o donație (inclusiv organizațiilor indicate la art.52) se consideră că a vândut bunul donat la un preț ce reprezintă mărimea maximă din baza lui valorică ajustată sau prețul lui de piață la momentul donării.

(2) Baza valorică a proprietății donate se consideră, pentru destinatar, mărimea determinată în conformitate cu alin.(1).

Articolul 43. Transmiterea proprietății ca urmare a decesului

(1) La data decesului contribuabilului, toată proprietatea acestuia se transmite prin moștenire și se consideră ca fiind vândută la prețul ei de piață (cu excepția celei, venitul de pe urma căreia este scutit de impozite).

(2) Baza valorică a proprietății indicate la alin.(1) este egală cu valoarea ei de piață.

(3) Baza valorică a proprietății, venitul de pe urma căreia este scutit de impozite, este egală cu baza valorică ajustată a proprietății persoanei decedate.

(4) Proprietatea, venitul de pe urma căreia este scutit de impozite, include:

a) locuința de bază rămasă după decesul proprietarului;

b) proprietatea privată materială a persoanei decedate, care nu a fost nici proprietate utilizată în activitatea de întreprinzător, nici proprietate rezultată din activitatea de investiții;

c) anuitățile și alt venit de pe urma proprietății, cu caracter de plăți periodice, care sînt impozabile pentru moștenitori.

(5) Dacă pachetul de control (50% sau mai multe cote de participație) al agentului micului business trece în urma decesului proprietarului în posesia moștenitorilor, aceștia în locul recunoașterii creșterii sau pierderilor de capital conform alin.(1), pot să determine bazele valorice ale cotelor lor în acest pachet de control, pornind de la baza valorică ajustată a pachetului de control care a aparținut persoanei decedate.

(6) Dacă la momentul decesului contribuabilul se află în posesia pachetelor de control a mai mulți agenți ai micului business, prevederile alin.(5) se aplică numai față de un singur agent, la alegerea moștenitorilor de gradul întâi.

Capitolul 6

REGULI DE EVIDENȚĂ

Articolul 44. Metodele de evidență și aplicarea lor

(1) Cu excepția cazurilor cînd este prevăzut altceva, se aplică următoarele metode de evidență:

a) pentru persoanele fizice - metoda de casă sau metoda calculelor;

b) pentru persoanele juridice - metoda calculelor;

c) pentru întreprinderile de stat în 1998 și 1999 - una din metodele de evidență aplicate în anul 1997, la alegere.

(2) Prin metodă de casă se înțelege metoda conform căreia:

a) venitul este raportat la anul fiscal în care acesta este obținut în numerar (sau în echivalentul lui) sau sub formă de proprietate materială;

b) deducerea se permite în anul fiscal pe parcursul căruia au fost suportate cheltuielile, cu excepția cazurilor când aceste cheltuieli trebuie raportate la un alt an fiscal, în scopul reflectării corecte a venitului.

(3) Prin metoda calculelor se înțelege metoda conform căreia:

a) venitul este raportat la anul fiscal în care a fost câștigat;

b) deducerea se permite în anul fiscal în care au fost calculate sau au fost suportate cheltuielile ori au fost efectuate alte plăți, cu condiția că aceste cheltuieli și plăți nu trebuie raportate la un alt an fiscal în scopul reflectării corecte a venitului.

(4) Contribuabilul care folosește metoda calculelor poate efectua deducerea cheltuielilor sau a altor plăți numai în condițiile când:

a) sînt prezente circumstanțele care determină obligația fiscală a contribuabilului;

b) s-a desfășurat activitatea de întreprinzător în cadrul căreia au fost suportate cheltuieli;

c) poate fi determinată suma obligațiilor fiscale ale contribuabilului.

(5) Contribuabilul care folosește metoda calculelor nu are dreptul să facă nici un fel de deduceri pînă la momentul efectuării plăților dacă el are obligații față de o persoană interdependentă care folosește metoda de casă.

(6) În scopul reflectării corecte a venitului de pe urma activității de întreprinzător, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să ceară persoanei care practică afaceri de proporții folosirea metodei de evidență necesare.

(7) În scopuri fiscale se pot folosi metode de evidență financiară care nu contravin prevederilor prezentului titlu.

(8) În cazul în care contribuabilul își schimbă metoda de evidență, corectările corespunzătoare în articolele care reflectă venitul, deducerile, trecerile în cont și alte operațiuni se fac astfel încît nici un articol să nu fie omis sau să se repete. Dacă schimbarea metodei de evidență duce la majorarea venitului impozabil al contribuabilului în chiar primul an fiscal de aplicare a noii metode, atunci mărimea excedentului care rezultă exclusiv din schimbarea metodei de evidență se distribuie în părți egale pe anul fiscal curent și pe fiecare din următorii doi ani.

Articolul 45. Metoda procentajului îndeplinit

(1) Evidența venitului, deducerilor, trecerilor în cont și a altor operațiuni care țin de contracte (acorduri) pe termen lung se face după metoda procentajului îndeplinit.

(2) În sensul prezentului titlu, prin contract (acord) pe termen lung se înțelege orice contract cu privire la producere, construire, instalare sau montare încheiat pe un termen de cel puțin 24 de luni.

(3) Evidența tuturor veniturilor și cheltuielilor se face, în modul stabilit de Ministerul Finanțelor, în anul fiscal cuprins în termenul de acțiune al contractului (acordului) pe termen lung, pe baza determinării procentajului de îndeplinire a lucrărilor prevăzute de contract (acord) pe parcursul anului respectiv. Declarațiile fiscale pentru anul respectiv, cu excepția anului în care expiră contractul (acordul), se perfectează prin metoda procentajului îndeplinit.

(4) După încheierea executării contractului (acordului), în scopul determinării corectitudinii calculării plăților sub formă de dobândă (penalităților, dobânzilor), repartizarea impozitului pe anii fiscali, conform metodei procentajului îndeplinit, se recalculează pe baza indicilor reali. Plățile sub formă de dobândă pentru orice plată incompletă sau supraplată a impozitului în orice an, descoperite în urma unei astfel de recalculări, se determină în conformitate cu prevederile art.1 din Legea cu privire la administrarea impozitului pe venit și pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal și urmează a fi achitate la termenul prevăzut pentru prezentarea declarației fiscale pentru anul în care se încheie executarea contractului (acordului). Această prevedere se aplică tuturor contractelor (acordurilor) pe termen lung la prezentarea declarației fiscale pentru anul în care s-a încheiat executarea contractului (acordului) și nicidecum de la o dată anterioară.

Articolul 46. Regimul evidenței stocurilor de mărfuri și materiale

(1) Orice persoană care deține stocuri de mărfuri și materiale destinate procesului de producție sau stocuri de producție finită este obligată să țină evidența lor, dacă aceasta este necesară pentru reflectarea corectă a venitului.

(2) Gospodăriile țărănești (de fermier) nu țin evidența stocurilor de mărfuri și materiale în procesul producției agricole, cu excepția cazurilor de prelucrare a acestora în scopul obținerii venitului.

(3) Metodele de evidență a stocurilor de mărfuri și materiale se determină în modul stabilit de Guvern.

Articolul 47. Evidența venitului rezultat din proprietatea comună

Venitul rezultat din proprietatea comună se consideră drept un venit obținut de către coproprietari proporțional cotelor-părți deținute de fiecare dintre ei.

Articolul 48. Evidența deducerilor recuperate

În cazul în care contribuabilului i se restituie pe parcursul anului fiscal cheltuielile,

pierderile sau datoriile compromise deduse anterior, suma restituită se ia în calcul și se include în venitul brut al contribuabilului pe anul în care ea a fost încasată.

Capitolul 7

IMPOZITAREA UNOR CATEGORII

DE CONTRIBUABILI

Articolul 49. Întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier)

Întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier) care obțin venituri impozabile din producerea și vânzarea produselor agricole proprii, precum și din vânzarea produselor obținute din materia primă proprie ca rezultat al prelucrării ei industriale, beneficiază de reduceri ale impozitului, în conformitate cu art.15 lit.a), cu 80% - în anul fiscal 1998, cu 60% - în 1999, cu 40% - în 2000, cu 20%- în 2001.

Articolul 50. Activitatea de asigurare

(1) Prevederile prezentului articol se aplică acelei părți a afacerilor contribuabilului, care constă în practicarea activității de asigurare.

(2) Se permite deducerea sumelor și despăgubirilor de asigurare, precum și a dividendelor și a altor plăți efectuate în favoarea deținătorilor polițelor de asigurare care au dreptul la obținerea lor, polițe care urmează a fi achitate în conformitate cu contractele de asigurare și reasigurare și cu condițiile anuităților.

(3) Se permite deducerea mijloacelor din rezerva de prime a asigurărilor pe termen lung și a fondului de asigurare a pensiilor, în limitele stabilite de Guvern.

(4) Nu se permite deducerea mijloacelor din fondul de rezervă pentru asigurările de tip riscant și a mijloacelor fondului pentru măsurile preventive.

Articolul 51. Autoritățile publice scutite de impozit

Sînt scutite de impozit autoritățile publice finanțate din bugetul de stat și din bugetele locale.

Articolul 52. Organizațiile necomerciale scutite de impozit

(1) Organizațiile necomerciale scutite de impozit sînt:

a) instituțiile care activează în sferile ocrotirii sănătății, a învățămîntului, culturii și științei;

b) societățile orbilor, surzilor și invalizilor, precum și întreprinderile create pentru realizarea scopurilor statutare ale acestor societăți, asociațiile obștești, organizațiile religioase, filantropice care se ocupă în mod exclusiv cu:

- acordarea de ajutor material și de servicii gratuite invalizilor, oamenilor bolnavi

(conform art.36 alin.(3), persoanelor singure, orfanilor sau copiilor rămași fără ocrotire părintească, familiilor cu mulți copii, șomerilor, persoanelor care au avut de suferit în urma războaielor, calamităților naturale, catastrofelor ecologice, epidemiilor;

- activitatea ținând de apărarea drepturilor omului, învățământ, căpătarea și aplicarea cunoștințelor, ocrotirea sănătății, acordarea ajutorului social populației, cultură, artă, sport de amatori, lichidarea urmărilor calamităților naturale, protecția mediului înconjurător și alte activități cu caracter social-util, în conformitate cu Legea nr.837-XIII din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești;

c) organizațiile sindicale, asociațiile veteranilor, asociațiile patronilor, întreprinzătorilor și fermierilor individuali;

d) partidele și alte organizații social-politice.

(2) Organizațiile necomerciale scutite de impozit, conform alin.(1), trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

a) să fie înregistrate în conformitate cu legislația și să fie incluse în lista organizațiilor scutite de impozit în conformitate cu legislația;

b) întregul venit, definit conform prevederilor art.18, să fie folosit exclusiv în scopuri statutare;

c) să nu folosească vreo parte din proprietate sau din venit în interesele personale ale vreunui membru al organizației sau ale unei persoane particulare;

d) să nu susțină vreun partid politic, bloc electoral sau candidat la vreo funcție în cadrul autorităților publice și să nu folosească vreo parte din venitul sau activele sale pentru finanțarea acestora.

(3) Restricțiile prevăzute la alin.(2) lit.d) nu produc efect asupra organizațiilor incluse la alin.(1) lit.d).

Articolul 53. Afacerile auxiliare

(1) Afaceri auxiliare înseamnă orice activitate comercială, industrială sau de orice altă natură, care nu implică scutirea de impozit conform art.52.

(2) Afacerile auxiliare ale organizațiilor menționate la art.51 și 52 se consideră subiect separat al impunerii, al cărui venit se impozitează la cota prevăzută la art.15 lit.b).

(3) Venitul impozabil din afacerile auxiliare reprezintă venitul brut obținut de organizație de pe urma afacerilor auxiliare desfășurate de către aceasta în mod regulat, redus cu mărimea deducerilor permise conform cap.3, care vizează nemijlocit afacerile respective.

Articolul 54. Personalul misiunilor diplomatice ale statelor străine

(1) Salariile și alte retribuții plătite colaboratorilor străini ai misiunilor diplomatice

ale statelor străine, aflați în exercițiul funcțiunii în Republica Moldova, sînt scutite de impozite.

(2) Orice scutire acordată în conformitate cu prezentul articol este condiționată de acordarea unor drepturi reciproce de către statele respective.

(3) În conformitate cu acordurile (convențiile) încheiate de către Guvernul Republicii Moldova cu guvernele altor țări și cu conducerea organizațiilor internaționale, se scutesc de impunere veniturile obținute în Republica Moldova de către întreprinderile străine, precum și de către angajații și consultanții acestor întreprinderi. Această scutire se acordă cu referire numai la venitul obținut din acea parte a activității lor, care constă în acordarea de ajutoare umanitare și de asistență tehnică Republicii Moldova, conform acordurilor (convențiilor) semnate cu guvernele altor țări sau cu organizațiile internaționale ori cu agențiile de cooperare tehnică cu Republica Moldova ale acestora.

Capitolul 8

REGIMUL FISCAL ÎN CAZUL LICHIDĂRII

ȘI REORGANIZĂRII AGENȚILOR ECONOMICI

Articolul 55. Contribuțiile la capital

(1) Contribuțiile vărsate în schimbul unei cote de participație în capitalul agentului economic de către una sau mai multe persoane, care în acest fel obțin controlul asupra agentului economic, nu sînt supuse impozitării. Pentru persoana care a contribuit cu capital, baza valorică a capitalului agentului economic respectiv este egală cu baza lui valorică ajustată.

(2) Prin control, în sensul prezentului capitol, se înțelege deținerea unei cote de participație în capitalul agentului economic, în care se includ:

a) cel puțin 80% din drepturile de vot decisiv ale tuturor formelor de participare cu drept de vot decisiv;

b) cel puțin 80% din numărul total de acțiuni în cazul oricărei alte forme de participare.

Articolul 56. Plățile efectuate de agenții economici

(1) Dacă agentul economic efectuează plăți în natură acționarilor (asociaților) săi conform cotei de participație a acestora (dividende, plăți în cazul lichidării, sau sub altă formă), atunci se ține cont de creșterea sau pierderea de capital ca și cum această proprietate a fost vîndută acționarului (asociatului) de către agentul economic la prețul ei de piață.

(2) Dividendele sub formă de acțiuni care nu modifică în nici un fel cotele de participație ale acționarilor în capitalul agentului economic nu se consideră drept dividende și nu se impozitează conform art.80.

(3) În toate cazurile în care se aplică alin.(2), baza valorică a acțiunilor inițiale ale contribuabilului se distribuie între acțiunile inițiale și acțiunile din nou obținute proporțional valorii lor.

Articolul 57. Lichidarea agentului economic

(1) În cazul lichidării unei părți a agentului economic, partea lichidată se consideră drept venit, indiferent de faptul dacă acțiunile au fost sau nu vândute.

(2) În cazul lichidării depline a agentului economic:

a) agentul economic tratează creșterea sau pierderile de capital ca și cum proprietatea distribuită sub formă de plăți la lichidare ar fi fost vândută la prețul ei de piață;

b) beneficiarii proprietății distribuite sînt tratați astfel ca și cum ei au schimbat cotele lor de participație în capitalul agentului economic lichidat pe o sumă egală cu valoarea de piață a proprietății obținute.

(3) La lichidarea deplină a filialei (întreprinderii-fiică), întreprinderea de bază nu ia în considerare creșterea sau pierderile de capital de pe urma vânzării proprietății filialei (întreprinderii-fiică) lichidate.

(4) O întreprindere se consideră întreprindere-fiică dacă întreprinderea de bază exercită controlul asupra ei pe parcursul întregii perioade de lichidare, în condițiile art.55 alin.(2).

(5) Termenul de încheiere a procesului de lichidare a agentului economic, precum și alte cerințe privind îndeplinirea condițiilor de lichidare deplină a acestuia se stabilesc în conformitate cu legislația.

Articolul 58. Reorganizarea agentului economic

(1) Se consideră reorganizare a agentului economic fuziunea, asocierea, divizarea, separarea sau transformarea agentului economic.

(2) În înțelesul prezentului titlu, este echivalentă cu reorganizarea prevăzută la alin.(1):

a) obținerea controlului asupra unui agent economic numai în schimbul cotelor-părți care acordă dreptul de vot decisiv în cadrul agentului economic procurat;

b) procurarea practic a tuturor activelor agentului economic numai în schimbul cotelor-părți care asigură dreptul de vot decisiv în cadrul agentului economic procurat.

(3) În cazul reorganizării, agentul economic cumpărător preia metoda de evidență a agentului economic procurat împreună cu stocurile sale de mărfuri și materiale, pierderile reportate în viitor, conturile dividendelor și alte atribute legate de impozitare, astfel încît agentul economic cumpărător se substituie celui procurat în ce privește aceste atribute.

(4) Reorganizarea agenților economici poate fi calificată sau necalificată, fapt

determinat de Serviciul Fiscal de Stat.

(5) Reorganizare calificată înseamnă reorganizarea, deplină sau parțială, a unui agent economic conform unui plan de reorganizare aferent activității de întreprinzător, reorganizare ce nu are ca scop sau rezultat evaziunea fiscală a oricărui agent economic sau acționar (asociat).

Articolul 59. Regulile în cazul lichidării sau reorganizării agentului economic

(1) În cazul lichidării sau reorganizării agentului economic:

a) un grup de operațiuni conexe se consideră o singură operațiune;

b) forma operațiunilor nu are importanță în cazurile când ea nu afectează esența acestor operațiuni;

c) orice reorganizare necalificată a agentului economic se consideră vânzare a acestui agent economic și a tuturor activelor sale;

d) dacă Serviciul Fiscal de Stat stabilește că una sau mai multe părți participante la operațiune nu sînt rezidente, atunci mărirea capitalului, lichidarea deplină sau reorganizarea agentului economic poate fi tratată drept operațiune în care nu are loc recunoașterea creșterii sau pierderilor de capital.

(2) În cazul reorganizării calificate:

a) baza valorică a proprietății agentului economic reorganizat se consideră baza valorică a acestei proprietăți nemijlocit înainte de reorganizare;

b) redistribuirea (transmiterea) proprietății agentului economic între părțile implicate în reorganizare nu se impozitează; însă

c) orice compensație, primită de orice persoană (inclusiv de orice parte implicată în reorganizare), care nu constituie o cotă de participație în capitalul oricărei părți se consideră plată în folosul beneficiarului.

(3) Parte implicată în reorganizare este:

a) agentul economic cumpărător - agentul care procură cote de participație (sau active) în alt agent economic;

b) agentul economic procurat - agentul ale cărui cote de participație (sau active) se procură;

c) orice agent economic care apare ca rezultat al reorganizării;

d) agentul economic cote de participație (sau active) în care au fost procurate de la alt agent economic în cadrul reorganizării.

(4) În cazul distribuirii cotelor de participație în capitalul părții implicate în reorganizarea calificată unor acționari (asociați) ai acestei părți, plata respectivă nu se

impozitează.

(5) În cazul reorganizării cu lichidare parțială a agentului economic, față de partea lichidată se aplică impozitarea stabilită pentru reorganizarea calificată deplină.

Capitolul 9

REGULI CU PRIVIRE LA SOCIETĂȚI ȘI

FONDURI DE INVESTIȚII

Articolul 60. Determinarea venitului (sau pierderilor) societății

(1) Venitul (sau pierderile) societății se consideră ca venit (sau pierderi) al persoanei juridice care folosește în evidență metoda calculelor, cu excepția faptului că societății nu i se permite:

a) deducerea donațiilor în scopuri filantropice, prevăzute la art.36;

b) reportarea în viitor a pierderilor, prevăzută la art.32.

(2) La determinarea venitului unui membru al societății în anul fiscal, evidența cotelor-părți ale acestui membru, distribuite pe toate componentele venitului (sau pierderilor), creșterii (sau pierderilor) de capital, deducerilor, trecerilor în cont, donațiilor în scopuri filantropice în anul respectiv se ține separat.

(3) Fiecare componentă a venitului (sau a pierderilor), a creșterii (sau a pierderilor) de capital, a deducerilor, trecerilor în cont, donațiilor în scopuri filantropice se consideră ca distribuită între membrii societății, indiferent de faptul dacă această componentă a fost sau nu distribuită.

(4) Serviciul Fiscal de Stat reglementează prin instrucțiunile sale modul de evidență a tuturor componentelor venitului, dacă evidența fiecărei componente în parte nu este necesară pentru reflectarea corectă a venitului membrului societății.

(5) Membrului societății nu i se permite deducerea acelei părți a pierderilor, ce corespunde cotei-părți distribuite lui, care depășește baza valorică ajustată a cotei sale părți în societate, cu excepția cazurilor de lichidare deplină a societății.

Articolul 61. Plățile efectuate de societate

(1) Orice plată în natură efectuată de o societate se consideră ca vânzare a proprietății la prețul de piață și ca plată a sumei corespunzătoare de mijloace bănești.

(2) Orice plată efectuată de către o societate în favoarea unui membru al său (inclusiv plățile, în cazul lichidării) se include în venitul acestuia numai în măsura în care ea depășește baza valorică ajustată a cotei sale părți în societate. Dacă suma totală plătită la lichidarea deplină a societății este mai mică decât baza valorică ajustată menționată, diferența se consideră drept cotă-parte a acestui membru în pierderile societății în anul fiscal în care s-a încheiat lichidarea.

Articolul 62. Baza valorică ajustată a cotei-părți a membrului societății

Baza valorică ajustată a cotei-părți a oricărui membru al societății reprezintă suma depusă de el în societate:

- a) majorată cu cota-parte distribuită lui în venit și în creșterea de capital, care se includ în venitul brut;
- b) micșorată cu suma plăților efectuate;
- c) ajustată, ținându-se cont de alte venituri și cheltuieli ale societății (dacă există temei pentru aceasta).

Articolul 63. Fondurile de investiții

(1) Prevederile prezentului articol se aplică asupra activității fondurilor de investiții, activitate reglementată conform legislației.

(2) Veniturile fondului de investiții, care urmează a fi distribuite și plătite acționarului său, constau din dividende, creșterea de capital, dobânzi.

(3) Veniturile sub formă de dividende, creștere de capital, dobânzi, obținute de fondul de investiții în anul fiscal, nu se impozitează, prin derogare de la prevederile art.18, art.37 alin. (7) și art.80. Evidența fiecărui tip de venit, obținut de fondul de investiții, - dividendele, creșterea de capital, dobânzile - se efectuează separat.

(4) Plățile fondurilor de investiții în folosul acționarilor săi se fac proporțional de pe fiecare cont de venituri și se impozitează de la acționarii fondului ca și cum aceste venituri ar fi fost primite de acționar fără participarea fondului, în ordinea următoare:

a) dividendele nu se impozitează, conform art.80, nici de la fondul de investiții, nici de la acționarii acestuia. Fondurile de investiții nu creează conturi de dividende;

b) sumele distribuite de fondul de investiții de pe contul creșterii și pierderii de capital acționarilor săi se consideră ca o creștere și o pierdere de capital ca și cum operațiunile care au adus la această creștere sau pierdere de capital au avut loc în același an fiscal în care a fost efectuată plata;

c) venitul distribuit de fondul de investiții de pe contul venitului din dobândă acționarilor săi se consideră ca dobândă obținută în același an în care a fost efectuată plata către fondul de investiții, iar impozitul reținut la sursa plății, conform articolului 89, se consideră ca impozit achitat în numele acționarului în același an, adică urmează a fi trecut în cont la acționar.

(5) Nu mai târziu de 31 ianuarie a anului care urmează după anul de gestiune, fondul de investiții prezintă fiecărui acționar darea de seamă, conținând următoarele informații:

- a) mărimea venitului anual cu divizarea lui după tipurile de venituri;
- b) soldul venitului la finele anului după tipurile de venituri;

c) veniturile distribuite acționarilor pe parcursul anului după tipurile de venituri;

d) sumele impozitului reținut din dobândă sau din alte venituri (inclusiv venitul obținut de fondul de investiții în anii precedenți) distribuite acționarilor în anul fiscal de gestiune.

(6) În cazul când acționarul încetează a mai fi membru al fondului de investiții, el trebuie să considere toate sumele distribuite în următoarea ordine:

a) venitul sub formă de dividende, creștere de capital, dobânzi, conform alin.(4);

b) alte tipuri de venituri determinate, conform art.37, drept creștere sau pierderi de capital.

(7) Cheltuielile suportate de managerul fondului de investiții se distribuie proporțional veniturilor obținute de către fond sub formă de dividende, creștere de capital, dobânzi și urmează a fi deduse conform art.24.

Capitolul 10

IMPOZITAREA FONDURILOR CALIFICATE DE PENSII

Articolul 64. Fondurile nestatale calificate de pensii

(1) Fondurile nestatale calificate de pensii se creează exclusiv pentru lucrătorii întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, în folosul cărora (sau al succesorilor cărora) se fac vărsăminte.

(2) Prin lucrător, în sensul prezentului titlu, se înțelege o persoană fizică care este salariat sau membru al unei societăți, sau care practică activitate individuală de muncă.

(3) Fondurile nestatale calificate de pensii trebuie să corespundă următoarelor condiții:

a) fondul cuprinde cel puțin 90% din lucrătorii titulari (ocupați întreaga săptămână de muncă) care au lucrat la patron nu mai puțin de un an fiscal;

b) cota-parte a lucrătorului în capitalul și în venitul acestui fond se depune imediat pe un cont separat de pe care este interzisă ridicarea mijloacelor pînă la:

- atingerea de către lucrător a vârstei de 55 de ani; sau

- decesul sau survenirea invalidității lucrătorului înainte de atingerea vârstei de 55 de ani;

c) plățile cuvenite lucrătorului de pe acest cont se efectuează în decursul unei perioade care nu depășește durata presupusă a vieții lui, dar nu mai devreme de 55 de ani și nu mai târziu de 70 de ani;

d) în cazul decesului lucrătorului, soldul rămas pe cont în acest fond se plătește succesorilor săi;

e) întreg capitalul și venitul acestui fond se păstrează pe un cont separat în bancă, într-o companie de asigurări, în altă instituție similară sau pe un cont al unei alte persoane juridice, conform contractului (acordului) încheiat cu ele;

f) fondul prevede o protecție adecvată împotriva acordării împrumuturilor, vânzării activelor sau efectuării unor operațiuni similare între acest fond și orice altă persoană care a participat la crearea fondului sau a făcut vărsăminte în acest fond.

g) fondurile trebuie să fie înregistrate conform legislației în vigoare.

Articolul 65. Fondurile de pensii create de autorități publice, de întreprinderi, instituții și organizații de stat

Orice fond de pensii creat de autorități publice, de întreprinderi, instituții și organizații de stat se consideră fond calificat de pensii dacă corespunde cerințelor art.64.

Articolul 66. Deducerea vărsămintelor

(1) Suma vărsată de către patron în numele unei persoane fizice pe parcursul anului fiscal în fondul nestatal calificat de pensii în scopul acumulării se deduce din venitul brut al acesteia.

(2) Persoanei fizice i se permite deducerea din venitul său brut a unei sume egale cu vărsămîntul făcut în fondul nestatal calificat de pensii.

Articolul 67. Restricțiile privind deducerea vărsămintelor

(1) Pentru persoana fizică, suma exclusă, conform art.66 alin.(1), împreună cu suma dedusă, conform art.66 alin.(2), nu trebuie să depășească 15% din venitul câștigat de ea în anul fiscal.

(2) În sensul prezentului titlu, prin venit câștigat se înțelege venitul impozabil obținut prin muncă individuală ori obținut sau calculat pentru munca prin angajare, cu excepția venitului sub formă de pensii.

Articolul 68. Impozitarea venitului fondului nestatal calificat de pensii

Venitul fondului nestatal calificat de pensii nu este supus impozitării, însă orice plăți efectuate din acest fond se includ în venitul brut al beneficiarului.

Articolul 69. Fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate

(1) Fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate este definit de Serviciul Fiscal de Stat ca:

a) un fond nestatal calificat de pensii creat în conformitate cu legislația statului străin;

b) un fond care corespunde în temei cerințelor art.64.

(2) Vărsămintele făcute de patron în numele lucrătorului sau de lucrătorul însuși în fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate se deduc din venitul lui brut, în limitele stabilite la art.67 alin.(1).

(3) Vărsămintele în fondul nestatal calificat de pensii instituit în străinătate făcute de un lucrător cetățean al Republicii Moldova sau de un lucrător cetățean al unui stat străin, a cărui durată a activității de muncă în Republica Moldova se presupune că nu va depăși 5 ani, se deduc din venitul lui brut, în limitele prevăzute de Guvern.

Capitolul 11

SURSELE DE VENIT ALE NEREZIDENTILOR

Articolul 70. Divizarea surselor de venit

(1) Întregul venit al contribuabilului nerezident se împarte în:

a) venit obținut în Republica Moldova și provenit din activitatea de întreprinzător desfășurată în Republica Moldova;

b) venit obținut peste hotarele Republicii Moldova și provenit din activitatea de întreprinzător desfășurată în altă țară.

Articolul 71. Venitul obținut în Republica Moldova Venituri obținute în Republica Moldova se consideră:

a) dobânzile pentru creanțele organului administrației publice din Republica Moldova sau ale agentului economic rezident, sau ale societății rezidente;

b) dividendele plătite de un agent economic rezident;

c) venitul de pe urma activității de muncă și serviciilor prestate în Republica Moldova;

d) venitul de pe urma dării în folosință a proprietății mobiliare și imobiliare în Republica Moldova;

e) venitul obținut din vânzarea proprietății imobiliare aflate în Republica Moldova;

f) venitul obținut din vânzarea proprietății mobiliare (cu excepția stocurilor de mărfuri și materiale), dacă cumpărătorul este rezident;

g) royalty;

h) primele pe baza contractelor de asigurare sau de reasigurare încheiate în Republica Moldova.

Articolul 72. Venitul obținut peste hotarele Republicii Moldova

Componentele venitului obținut peste hotarele Republicii Moldova sînt analogice componentelor venitului indicate în art.71.

Articolul 73. Divizarea venitului în cazul constatării reflectării lui incomplete

Dacă, în urma divizării venitului în conformitate cu art.71 și 72, venitul obținut în Republica Moldova este reflectat incomplet, divizarea venitului în cel obținut în Republica Moldova și cel obținut peste hotarele ei se face în modul stabilit de Guvern.

Articolul 74. Deducerile

Deducerile pentru persoanele nerezidente se permit în măsura în care ele vizează direct venitul supus impozitării în Republica Moldova.

Articolul 75. Venitul impozabil al nerezidenților

(1) La determinarea venitului impozabil al unui nerezident:

a) se ține cont numai de venitul obținut din sursele aflate în Republica Moldova;

b) se permite deducerea numai a acelor cheltuieli, pierderi și plăți care vizează direct venitul indicat la lit.a).

(2) În cazul unui nerezident care are reprezentanță permanentă în Republica Moldova, respectiva reprezentanță se consideră agent economic rezident, dar numai în raport cu venitul obținut din surse aflate în Republica Moldova și cu cheltuielile nemijlocit legate de acest venit.

Articolul 76. Venitul persoanei fizice care încetează a mai fi rezidentă

(1) Persoana fizică care încetează a mai fi rezidentă este considerată persoana care și-a vândut toată proprietatea, exceptînd proprietatea imobiliară, la prețul ei de piață la momentul cînd a încetat a mai fi rezidentă.

(2) Orice persoană fizică nerezidentă care obține statutul de rezident are dreptul (în modul stabilit de Guvern) la determinarea valorii de piață a proprietății sale la momentul obținerii statutului de rezident. Valoarea determinată în acest mod constituie baza valorică a proprietății sale, care se ia în considerare la stabilirea venitului contribuabilului de pe urma vînzării acestei proprietăți.

Articolul 77. Trecerea în cont a impozitelor

Persoana fizică nerezidentă care prezintă declarația fiscală are dreptul la trecerea în cont a impozitelor reținute din salariul său în conformitate cu art.88.

Articolul 78. Prevederi pentru agenții economici nerezidenți

(1) În sensul prezentului capitol, prin agent economic nerezident care desfășoară activitate de investiții în afara Republicii Moldova se înțelege:

a) orice agent economic nerezident, mai mult de 50% din venitul căruia în anul fiscal curent sau cel precedent îl constituie venitul din investiții și venitul financiar obținute din surse aflate în străinătate;

b) orice alt agent economic nerezident creat sau folosit pentru eschivarea unui rezident de la plata impozitului pe venitul din investiții și pe venitul financiar obținute din surse aflate în străinătate, perceput în conformitate cu prezentul titlu.

(2) Cota acționarului (asociatului) în venitul oricărui agent economic nerezident care desfășoară activitate de investiții în afara Republicii Moldova se consideră drept venit obținut de deținătorul a 5% rezident.

(3) O persoană se consideră deținătoare a 5% atunci când cota de participație a acestei persoane și a persoanelor interdependente în capitalul agentului economic este egală sau depășește 5% din toate cotele de participație în capitalul agentului economic respectiv.

(4) Contribuabilul care obține venit impozabil conform alin.(2) se consideră că a plătit impozitul pe venit în altă țară. Impozitul menționat este achitat efectiv de agentul economic.

(5) Pentru fiecare contribuabil care urmează să achite impozitul în conformitate cu alin.(2) se ține un cont al impozitului pe venit achitat anterior de către agentul economic. Dacă plățile ulterioare ale veniturii către contribuabil nu depășesc bilanțul acestui cont, ele nu se impozitează.

Articolul 79. Veniturile din sursa aflată în străinătate a deținătorilor a 10%

Dacă contribuabilul deține (direct sau indirect) 10% sau mai mult din cotele de participație în capitalul unui agent economic nerezident, toate activele cărui sînt folosite pentru afaceri peste hotarele Republicii Moldova, dividendele pe care le obține contribuabilul sau pe care i le calculează acest agent economic se consideră venit obținut din sursa aflată în străinătate, nereprezentînd un venit din investiții sau un venit financiar.

Capitolul 12

ACHITAREA PREALABILĂ A IMPOZITULUI

Articolul 80. Achitarea prealabilă a impozitului pe dividende

(1) Agentul economic care plătește dividende acționarilor săi pe parcursul anului fiscal reține și varsă ca impozit o sumă egală cu 32% din suma dividendelor care urmează să fie plătite.

(2) Suma, reținută de agentul economic conform alin.(1), este trecută în cont ca impozit aplicat veniturii impozabil al agentului economic respectiv pentru anul fiscal în care a fost făcută reținerea.

(3) Dacă în vreun an fiscal trecerile în cont permise agentului economic în conformitate cu alin.(2) depășesc suma impozitului pe venit în anul respectiv, diferența va fi reportată în viitor și va fi trecută în contul anului imediat următor celui în care a apărut acest excedent.

(4) Agentul economic care deține 20% sau mai mult din capitalul celui de-al doilea agent economic deschide un cont de dividende. În cazul în care primul agent economic va

primi dividende de la al doilea agent economic, el va deduce din venitul brut suma dividendelor nete, însă va adăuga aceeași sumă la contul său de dividende. Dividendele plătite ulterior de către primul agent economic acționarilor săi vor fi scoase, în primul rând, de pe contul de dividende pînă la epuizarea acestuia și nu vor fi supuse reținerii conform alin.(1).

(5) Persoana care primește dividende de la un agent economic obligat să rețină impozitul pe aceste dividende sau de pe conturile de dividende, în conformitate cu alin.(1) și (4), nu include aceste dividende în venit.

Capitolul 13

TRECEREA ÎN CONT A IMPOZITELOR

Articolul 81. Trecerea în cont a impozitelor calculate și reținute

(1) În limitele anului fiscal, contribuabilii au dreptul de a trece în contul impozitului pe venit următoarele plăți:

a) sumele reținute pe parcursul anului fiscal respectiv în conformitate cu art.88, 89 și 90;

b) suma reținută în conformitate cu art.80, în cazul în care contribuabilul este persoană juridică;

c) plățile efectuate pe parcursul anului fiscal respectiv în conformitate cu art.84;

d) impozitele achitate în afara Republicii Moldova, a căror trecere în cont este permisă în conformitate cu art.82, pentru sumele plătite sau calculate pentru același an fiscal.

(2) Dacă trecerile în cont la care contribuabilul are dreptul, în conformitate cu alin.(1) lit.a) și c), depășesc suma totală calculată, conform art.15, a impozitului pe venit, Serviciul Fiscal de Stat, potrivit prevederilor art.19 al Legii cu privire la administrarea impozitului pe venit și punerea în aplicare a titlurilor I și II din Codul fiscal, ia în considerare aceste supraplăți (inclusiv dobînda) din orice obligații ce se referă la impozitele prevăzute la art.6 și restituie contribuabilului suma rămasă după efectuarea calculelor corespunzătoare.

Articolul 82. Trecerea în cont a impozitului achitat în străinătate pe venitul din investiții și pe venitul financiar

(1) Contribuabilul are dreptul de a trece în cont impozitul pe venitul din investiții sau pe venitul financiar, achitat în orice țară străină, dacă acest venit urmează a fi supus impozitării și în Republica Moldova. Contribuabilul care a utilizat în vreun an fiscal trecerea în cont a impozitului pe venit achitat în altă țară, nu are dreptul să deducă impozitul pe venit achitat în altă țară pe parcursul anului fiscal respectiv.

(2) Mărimea trecerii în cont a impozitului pe venit achitat în altă țară străină pentru orice an fiscal nu trebuie să depășească obligațiile fiscale ale contribuabilului raportate la venitul din investiții și cel financiar ale acestuia obținute din surse aflate în altă țară (cu

excepția cheltuielilor legate de obținerea venitului brut) pentru aceeași perioadă.

(3) Trecerea în cont a impozitului achitat în altă țară se efectuează în anul în care venitul respectiv este supus impozitării în Republica Moldova.

Capitolul 14

PREZENTAREA DECLARAȚIEI CU PRIVIRE LA IMPOZITUL PE VENIT ȘI ATRIBUIREA CODULUI FISCAL

Articolul 83. Prezentarea declarației cu privire la impozitul pe venit

(1) Orice persoană obligată să achite impozitul conform prevederilor prezentului titlu trebuie să prezinte o declarație completată în conformitate cu instrucțiunile Serviciului Fiscal de Stat și potrivit formei aprobate de acesta.

(2) Declarația cu privire la impozitul pe venit trebuie să fie prezentată Serviciului Fiscal de Stat nu mai târziu de 31 martie a anului care urmează nemijlocit după anul fiscal de gestiune.

(3) Declarații cu privire la impozitul pe venit vor fi prezentate de următorii contribuabili:

a) orice persoană fizică care obține venit din surse, altele decât salariul, dacă acest venit depășește scutirea personală de 2100 lei pe an, acordată potrivit art.33 alin.(1);

b) orice persoană fizică care obține venit atât din salariu cât și din surse, altele decât salariul, dacă acest venit depășește 13000 lei pe an;

c) orice persoană juridică determinată în art.12 alin.(1) pct.4);

d) orice persoană care administrează succesiunea conform art.17.

(4) Conducătorul sau alt reprezentant al societății este obligat să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit, anexînd la ea informația necesară în conformitate cu cerințele Serviciului Fiscal de Stat.

(5) Dacă o persoană juridică își încetează activitatea pe parcursul anului fiscal, persoana sa responsabilă este obligată, în termen de 5 zile de la încetarea activității, să informeze despre aceasta în scris organul teritorial al Serviciului Fiscal de Stat, și în termen de 60 de zile de la luarea deciziei de încetare a activității, să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit pentru întreaga perioadă a anului de gestiune pe parcursul căruia persoana juridică a desfășurat activitate de întreprinzător.

(6) Dacă contribuabilul intenționează să-și mute domiciliul permanent din Republica Moldova în altă țară, el este obligat să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit în modul stabilit de Serviciul Fiscal de Stat pentru întreaga perioadă a anului de gestiune cât a fost rezident.

7) Persoana responsabilă de reținerea impozitelor, în conformitate cu art.88, 89 și 90, este obligată să prezinte Serviciului Fiscal de Stat, în termen de 30 de zile de la expirarea anului fiscal, un document în care să indice numele, adresa și codul fiscal al persoanei fizice sau juridice în folosul căreia a fost efectuată plata, precum și suma totală a plății și suma totală a impozitelor reținute. Copia de pe documentul respectiv se remite persoanei fizice sau juridice în folosul căreia a fost efectuată plata ori de la care au fost reținute impozitele.

(8) Persoana responsabilă de reținerea impozitului, conform art.89, trebuie să prezinte Serviciului Fiscal de Stat, în termen de 30 de zile de la expirarea anului fiscal, un document în care să indice numele, adresa și codul fiscal al persoanei fizice care beneficiază de înlesniri pentru limită de vîrstă la achitarea impozitului pe venit, precum și suma plătită acestei persoane, fără reținere. Copia de pe documentul respectiv se remite persoanei în folosul căreia a fost efectuată plata.

(9) La cererea în scris a persoanei fizice, Serviciul Fiscal de Stat poate prelungi (în limite rezonabile) termenul de prezentare a declarației cu privire la impozitul pe venit. Prelungirea termenului se admite numai în cazul în care cererea a fost depusă înainte de expirarea termenului stabilit pentru prezentarea declarației.

Articolul 84. Achitarea impozitului în rate

1) Contribuabilii care obțin venit nu din munca salariată sau care sînt scutiți de impozitul pe dobîndă sau royalty, conform art.89 alin.(2), și obligațiile fiscale ale căroră, conform prezentului titlu, depășeau în anul fiscal precedent suma de 400 lei sînt obligați să achite, nu mai tîrziu de 31 martie, 30 iunie, 30 septembrie și 31 decembrie ale anului fiscal, sume egale cu 1/4 din:

a) suma calculată drept impozit ce urmează a fi plătit, conform prezentului titlu, pentru anul respectiv; sau

b) impozitul ce urma să fie plătit, conform prezentului titlu, pentru anul precedent.

(2) Întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier) pot plăti impozitul în două etape: pînă la 31 martie și pînă la 30 noiembrie ale anului fiscal.

Articolul 85. Semnarea declarațiilor și altor documente

(1) Declarația, darea de seamă sau alte documente care, potrivit prevederilor prezentului titlu, urmează a fi prezentate Serviciului Fiscal de Stat trebuie să fie perfectate și semnate în conformitate cu regulile și formele stabilite de către serviciul în cauză.

(2) Numele persoanei fizice indicat în orice document semnat de aceasta servește drept dovadă că documentul a fost semnat anume de către persoana respectivă, dacă nu există probe contrare.

(3) Declarația cu privire la impozitul pe venit a unei persoane juridice trebuie să fie semnată de către persoana sau persoanele respective cu funcții de răspundere.

(4) Declarațiile și dările de seamă care, potrivit prevederilor prezentului titlu,

urmează a fi prezentate Serviciului Fiscal de Stat trebuie să conțină o notificare a contribuabilului că, în cazul în care va include în documentele respective informații false sau care induc în eroare, el va purta răspundere în conformitate cu legislația.

Articolul 86. Codul fiscal

(1) Fiecare persoană care realizează venit sau efectuează plăți impozabile, în conformitate cu prezentul titlu, este obligată să primească de la Serviciul Fiscal de Stat certificatul cu privire la atribuirea codului fiscal.

(2) Orice persoană obligată să prezinte, conform prezentului titlu, o declarație, o dare de seamă sau alt document trebuie să indice codul fiscal în fiecare din aceste documente pentru a putea fi identificată.

(3) Orice persoană care, în conformitate cu actele legislației fiscale, este obligată să prezinte o declarație, o dare de seamă sau alt document referitor la o altă persoană trebuie să ceară acesteia și să indice în document codul fiscal al persoanei respective pentru a asigura identificarea acestei alte persoane.

(4) Serviciul Fiscal de Stat va indica codul fiscal al contribuabilului în toate avizele și cererile expediate acestuia.

(5) În cazul perfectării tranzacțiilor între agenții economici, aceștia sînt obligați să-și indice codul fiscal în conformitate cu instrucțiunile Serviciului Fiscal de Stat.

(6) Orice persoană care nu îndeplinește cerințele prezentului articol poartă răspunderea prevăzută în art.10 și 11 din Legea cu privire la administrarea impozitului pe venit și pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal.

Articolul 87. Termenele, modul, forma și locul achitării impozitului

(1) Contribuabilul care, conform art.83, este obligat să prezinte declarația cu privire la impozitul pe venit (fără cererea suplimentară din partea Serviciului Fiscal de Stat) achită impozitul pe venit nu mai tîrziu de termenul stabilit pentru prezentarea declarației (fără a ține cont de prelungirea termenului).

(2) Modul, forma și locul achitării impozitului sînt reglementate de Serviciul Fiscal de Stat prin regulamente, ordine și instrucțiuni.

(3) În cazul primirii unui aviz sau cereri din partea Serviciului Fiscal de Stat, suma impozitului, penalităților și amenzilor aferente lui, indicată în aviz sau cerere, urmează a fi plătită de către contribuabil nu mai tîrziu de termenul stabilit și pe adresa indicată în aceste documente.

(4) Avizul sau cererea Serviciului Fiscal de Stat se înmînează contribuabilului personal sau i se expediază prin poștă la ultima adresă a acestuia indicată în registrul Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lîngă Ministerul Finanțelor.

Capitolul 15

REȚINEREA IMPOZITULUI LA SURSA DE PLATĂ

Articolul 88. Reținerea impozitului din salariu

(1) Fiecare patron care plătește lucrătorului salariu (inclusiv primele și facilitățile acordate) este obligat să calculeze, ținând cont de scutirile solicitate de angajat, și să rețină din mijloacele real primite de către lucrător un impozit, determinat conform modului stabilit de Serviciul Fiscal de Stat.

(2) Nu mai târziu de data stabilită pentru începerea muncii ca angajat, lucrătorul trebuie să prezinte patronului o cerere semnată de el privind acordarea scutirilor la care are dreptul și documentele justificative.

(3) Dacă pe parcursul anului fiscal se schimbă numărul scutirilor la care are dreptul lucrătorul, acesta este obligat să prezinte patronului, în termen de 10 zile de la data când au avut loc aceste schimbări, o nouă cerere semnată de el și documentele corespunzătoare.

(4) Prezentarea cu bună știință în cerere și în documentele care confirmă dreptul la scutiri a unor informații false sau care induc în eroare atrage după sine aplicarea amenzii și răspunderea penală prevăzute de legislație.

(5) Dacă o persoană fizică care prestează servicii și se consideră antreprenor independent posedă două sau mai multe caracteristici care îl definesc ca lucrător salariat (conform instrucțiunilor Serviciului Fiscal de Stat), venitul ei este considerat de patron drept salariu din care se reține impozitul, conform prezentului articol.

Articolul 89. Reținerea impozitului din dobânzi și royalty

(1) Fiecare plătitor de dobânzi și royalty (cu excepția plăților efectuate către nerezidenți) este obligat să rețină din fiecare dobândă și royalty și să verse ca impozit o sumă egală cu 20% din plată.

(2) Nu se efectuează rețineri din plățile făcute în folosul persoanelor fizice în vârstă de 60 de ani și mai mult dacă acestea prezintă patronului un document care atestă vârsta lor.

Articolul 90. Reținerile din alte plăți aferente activității de întreprinzător

Orice persoană angajată în activitatea de întreprinzător și orice instituție de stat din Republica Moldova care plătește chiria sau alte tipuri de servicii (inclusiv cele de management și consulting), costul cărora se deduce conform art.24, reține și varsă ca impozit o sumă egală cu 5% din plata respectivă. În același mod se reține și se varsă impozitul de la alte plăți, ce reprezintă surse de venit impozabile conform art.18, efectuate în folosul persoanelor fizice, cu excepția celor prevăzute la art.20, 88, 89 și 91.

Articolul 91. Reținerile din plățile către nerezidenți Venitul unui nerezident care nu rezultă din activitățile desfășurate de reprezentanța permanentă a acestuia în Republica Moldova se supune impozitului (fără deduceri) la următoarele cote:

a) primele de asigurare vărsate într-o întreprindere nerezidentă în baza contractelor de asigurare și de reasigurare, renta, venitul obținut din prestarea serviciilor de

telecomunicații și serviciilor de transport, inclusiv cele internaționale - 5%;

b) dividendele și dobânda - 15%;

c) royalty și venitul de la prestarea serviciilor de management și consulting - 20%.

Articolul 92. Declarația privind impozitul reținut la sursa de plată (1) Persoana care este obligată să rețină impozitul conform art.88 trebuie să prezinte Serviciului Fiscal de Stat declarația și să verse impozitul reținut în termen de 10 zile de la încheierea lunii în care au fost efectuate plățile.

(2) Persoana care este obligată să rețină impozitele, conform art.89, 90 și 91, trebuie să prezinte Serviciului Fiscal de Stat declarația și să verse impozitele reținute în conformitate cu instrucțiunile acestui serviciu.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI Dumitru MOȚPAN

Chișinău, 24 aprilie 1997.

Nr.1163-XIII.